

Ako bode nje delovanje tudi v prihodnje tako srečno, ne bode nam treba več iskati ne štajarske hranilnice v Gradci, ne drugih v deželi: imamo jo v Celji, ki nam zadostuje po polnem. Kdor ima denarja, da ga ohrani na varne obresti, v Celji ga lahko shrani; komur pa je treba vzeti na posodo za dalje časa, v Celji, pri »južno-stajarski hranilnici« dobi denarja iz roke bratov — slovenskih mož.

Cerkvene zadeve.

Luterstvo pa kapucini na Štajarskem.

Pred tri sto leti bilo je na Štajarskem prav žalostno. Od zvonaj žugali so Turki z ropom in požiganjem, a v deželi so se protestantski graščaki po svojih trdnih gradovih katoliškemu vojvodu po robu stavili. Bilo se je najhujših homatij bati, ker novi vojvoda Ferdinand je bil še le komaj 17 let star, ko je (leta 1595) začel našo deželo vladati. V zaupanji na božjo pomoč in na varstvo preblazene Device Marije, katerej se je kot romar v sveti hišici v Loreti slovesno izročil, sklenil je svoje dežele, Štajarsko, Korosko in Kranjsko očistiti lutrovih zmot in protestantske krive vere. V ta namen pada se še v sv. mesto Rim na božjo pot, da prejme od sv. očeta papeža Klementa VIII. apostolski blagoslov za to pretežavno delo. Dne 13. septembra 1598 izda iz svojega stolnega mesta v Gradci strogo povelje, da v 14 dneh morajo vsi luteranski pridigarji in učitelji zapustiti Gradec in vsa druga mesta njegovih dežel. A protestantski graščaki potegnejo se za svoje luterske pridigarje ter se za vojvodovo povelje le malo zmenijo. Kar da vojvoda Ferdinand dne 28. septembra v Gradcu nabiti povelje, da še tisti den predno bo solnce zatonilo, imajo vsi pridigarji nove krive vere zapustiti Gradec, če ne, jim pojde za glavo. To je pomagalo. Solnce je še visoko stalo na nebu, ko jo je že zadnji »predikant« (tako so se ti krivoverski učitelji nazivali) iz Gradca popihal. V osmih dneh morali so do zadnjega vsi zapustiti ne le mesta, ampak tudi deželo.

S tem pa blagi vojvoda še ni bil zadovoljen. Spoznal je potrebo, zapeljane ljudi pripeljati nazaj v naročje sv. katoliške cerkve. V ta namen je sestavil poseben »komisijon« odličnih mož duhovnega in svetovnega stanu, katerim je dodal nekoliko vojakov za obrambo. Ti hodijo od mesta do mesta, od trga do trga, od fare do fare, da vso deželo očistijo lutrove krivovere ter postavljajo po zapuščenih farah katoliških dušnih pastirjev. Ovodobni sekovski škof Martin Prenner vodil je ta komisijon eno leto in štiri mesece ter je vsaki der, če ne več, vsaj po enkrat pridigoval. Posrečilo se mu je do 40.000 luteranov privabiti nazaj v krilo matere sv. katoliške cerkve. Pri tem težavnem delu ga je najkrepkeje podpiral naš tadanji knezoškof Jurij Štovej pl. Palmaburski, ki je našo škofijo vladal od leta 1584 do 1618, toraj dolgih 34 let. Vojvoda Ferdinand skrbel je pa tudi še za to, da bi ljudje imeli pridigarjev, ki bi jim zatajevanja samega sebe ne priporočevali samo s svojo besedo, ampak tudi z živim vzgledom, zato je sklenil v svojih deželah vpeljati najmlajšo panogo reda sv. Frančiška Seraf. tako imenovane kapucine. Njih borna obleka, njih spokorno življenje in njih posebno siromaštvo dopadlo se je celo luteranom, zato so postali kapucini pri ljudstvu najbolj priljubljeni pridigarji. Naš vojvoda je bil pa tudi toliko srečen, da si je od papeža Klementa VIII. izprosil leta 1600 sv. Lovrencija Brindiškega in še nekoliko njemu enako gorečih kapucinov za prvo nasel-

bino v Gradci. Nadvojvoda Ferdinand odkazal je sam sv. Lovrenciju prostor v podnožji Graškega grada (Schlossberg) za prvi kapucinski kloster na Štajarskem. Do l. 1608 ostal je sv. Lovrencij kot glavni komisar predstojnik kapucinskega samostana in pokrajine v Gradci. Omenjenega leta mu je pa najvišji redovni poglavar naročil Štajarsko pokrajino ločiti od kapucinov na Češkem in Spodnje-Avstrijskem ter vodstvo štajarske provincije prepustiti o. Fortunatu iz Verone. (Konec-prih.)

Kako se „legalizirajo“ pobotnice (kvitunge) za izknjiženje cerkvenega denarja? Tožil se je župnik: »Vplačal je nekdo cerkveni denar pri advokatu ter tirjal legalizirano pobotnico za izknjiženje kapitala. Plačeval sem pri odvetniku, imel pota k sodnji, stroške, nič ko stroške!« — Zakaj neki to, zakaj? Niti je treba potov niti stroškov. 1. V pravadah zastopa cerkve brezplačno c. kr. finančna prokuratura v Gradci. 2. Radi legaliziranih pobotnic čez cerkveni denar pa velja § 3 postave dne 2. junija 1882. Pobotnico spišejo in uradno podpišejo oskrbniki cerkvenega premoženja (župnik in cerkovnika), pošljejo njo vis. kn. šk. ordinarijatu, kateri njo predloži c. kr. namestniji, da jo ta »corroborira« in pobotnica je legalizirana. Držimo se teh dveh jako ugodnih naredeb, potem ne bode niti stroškov niti potov!

F. S. Š.

Gospodarske stvari.

Razsadniki ali razmnoževalni vinogradi.

(Dalje.)

Kot osnova za njegove račune naj mu pa služi skušnjava, da zamore poprečno od trte po 10 do 20 ključev dobivati. Ako ima toraj n. pr. dva orala vinograda, za katerega potrebuje okolo 10.000 trt in katero zemljišče hoče v kakih petih let z amerikankami obsaditi, potrebuje toraj vsako leto okolo 2000—2500 ključev, katere zamore na 100 do 200 trtah pridelovati. Prvo toraj, kar stori, je to, da si kupi okolo 200 ključev in teh ne porabi za sajenje takoj v vinograd in cepljenje, ampak edino le za čisti nasad, s katerim je potem popolnoma oskrbljen.

Ker pri tacih razmnoževalnih vinogradih ne gre za to, da se dobro vino prideluje, marveč samo ključi, celo od trt, katere same od sebe že itak kaj redko rodijo, ni treba za to izbirati prisolnčne lege, temuč more se vsak koticček, kateri ima dovolj dobro, močno in globoko zemljo, za to porabiti. Posebno se dajo s tem plotovi, stene poslopij, sploh kraji izkoristiti, kateri sicer nikacega dobička na donasajo. Pred vsem je treba zemljo po 60 do 80 cm. globoko prekopati, rigolati. Ako hočemo za to celi kos zemljišča porabiti, prekopamo vse čez. Ako pa hočemo samo ob poslopijih ali plotovih pojedine vrste obsaditi, potem moramo pa samo najmenj 1 m. širok jarek rigolati. Prekopavati je najbolje na jesen, da more mraz še vse grude razdrobiti, da si nabere zemlja več vlage in pa da do časa sajenja že dovolje sede. Na vsak način napačno pa je rigolati v času, ko je gornja plast zemlje zurznjena. Pri rigolanji pride ona potem doli, ter potrebuje, ker je z debelo plastjo zemlje pokrita, jako dolgo časa, dokler se otaja in tolikanj zagreje, kolikor vsaj nekim trtam prija.

Tako prekopano zemljišče je treba pravilno razdeliti. Najpravilnejša razdelitev je seveda v četverokote, toraj v vrste, v katerih so vse trte enako oddaljene ena od druge. Kako daleč da naj eno od druge sadimo, to je odvisno od izgoje, katero hočemo vpeljati. Vrsta od vrste ne sme biti nikdar manj od 1 m. oddaljena. Ako hočemo trtam samo navadne kole dati, ta oddaljenost

tudi zadostuje. Ako pa damo trtam visoke kole, ob katerih imajo mladike priliko visoko se penjati, potem se ve, da tudi mnogo močnejše rastejo in jih moramo vsaj po 1-50 m. narazen saditi, sicer se preveč obsenčujejo, vsled česar posebno v dalnjih delih les dovolj lepo ne izzori. Ako sadimo samo v pojedine vrste, potem je oddaljenost po 1 m. med trtami popolnoma dovoljna, bodi pri kojikoli izgoji, kajti tu dobijo trte od zadi in predi dovolje svitlobe. Ko vemo, kako oddaljenost morajo imeti trte med seboj, potem je razdelitev tacega, posebno manjega zemljišča kaj priprosta. Najprvo si zaznamljamo s koli dve vstrični črti, v katerih potem oddaljenost pojedinih vrst s količi zaznamljamo. Vsakokrat dvema količema, ki sta si nasprotna, potegnemo potem vrstico, ob kateri zopet zaznamljamo daljavo trte od trte.

Saditi zamoremo ključe, katere je dobro prej kacic 24 ur v vodo postaviti, da so svežeji, ali neposredno na ta jim odmenjena mesta ali jih pa poprej še pripravimo, to je: jih v primerno globoke jame narobe postavimo z vlažnim mahom in peskom od zgoraj zakrijemo, ter jih tu tako dolgo pustimo ležati, da počno že tako imenovani kalus delati. Ako tako postopamo, potem nam jih bode mnogo več prirastlo. Sadimo ali tako, da vsakemu ključu s kolom v zemljo luknjo zabodemo, ali pa celo jamico izkopamo. Kolikor navpičnejše jih stavimo, toliko bolje bodo rastle. Paziti moramo tudi, da vse votline med ključem in zemljo popolnoma izpolnimo; pri tem je kaj pametno med sajenjem drobno zemljo pritresati in vode prilivati. Najbolje je takoj visoke kole postaviti. Kjer so pa koli dragi, moremo na okoli vsacih pet ali več metrov po eden močen 4 m. visok stolp vsakokrat med dvema vrstama postaviti. Na vrhu teh stolpov napnemo močno žico. Od vsake trte desne in leve vrste potem na to v sredi napeto napnemo slabše žice, katere so doli na ob trtah zabitih koleh privezane. Taka podpora nas večasi primeroma mnogo manje stane, kakor pa koli. (Konec prih.)

Sejmovi. Dne 22. aprila pri Sv. Juriji v slov. gor. Dne 23. aprila v Dobji, v Ivniku, pri Sv. Juriji na Pesnici, na Ptuji in Hočah. Dne 25. aprila v Dohu, pri Sv. Juriji na j. ž., pri Sv. Juriji na Tabru, v Kostrivnici, pri Sv. Lenartu v slov. gor., v Mozirji, v Vojniku in v Vuzenici. Dne 27. aprila na Vranskem. Dne 28. aprila pri Sv. Antonu in Sv. Lenartu v slov. gor.

Dopisi.

Iz Celja. (Katoliškemu podpornemu društvu) za vzdrževanje deklishe šole šolskih sester v Celji so blagovolili darovati, oziroma letnino plačati p. n. č. udje: Fr. Naprudnik, duhovnik v pokoju, dve obligaciji po 100 fl., celjski okrajni zastop 100 gld., celjska posojilnica 150 fl., Fr. Ogradi, opat 50 fl., Konjska posojilnica 25 fl., Žalska posojilnica 15 fl., Peter Erjave, župnik v Trbovljah, Ant. Kržič, profesor v Ljubljani, Marija Flucher posestnica v Št. Petru pri Mariboru, po 10 fl., Celjska okolica 150 fl., Lovro Hrg, kanonik v Mariboru, Ant. Slander, župnik v Starem trgu, Andrej Zdolšek, kaplan na Paki, Mat. Vrečko, župnik na Ponkvi, Ant. Balon, župan na Vranskem, Vinko Kolar, kaplan v Galiciji, Ant. Ribar, župnik v Št. Vidu, Jak. Krušič, župnik v Št. Andražu, Ant. Veternik, kaplan v Trbovljah, okrajni zastop Vranski, posojilnica v Gor. Gradu, dr. Dav. Matek, prof. v Mariboru, Liza Stampe po 5 gld., Ana Dimec, posestnica v Medlogu, 4 gld., Jožef Atteneder, katehet v Celji, dr. Gustav Ipavie, zdravnik v Št. Juriju,

Ivan Prešern, župnik v Koprivnici, Maks Pleteršnik, c. kr. prof. v Ljubljani, Jan. Zupanc, cerkvenik, Ljud. Schellander, c. kr. fin. uradnik, Jak. Hribernik, spiritual v Mariboru po 3 fl., Jan. Zupanc, posestnik v Gaberjih, Ferd. Kager, pasar v Celji, Terezija Herič, posestnica, Jan. Schmid, bukvozev v Celji, Jan. Berglez, župnik v Artičah, Val. Mikuš, kaplan v Št. Juriji, Mat. Karba, kaplan na Doberni, Apol. Kladnik, hišinja, Alojzij Šijanec, župnik v Negovi, Ivan. Košar, župnik v Galiciji, dr. A. Brenčič, odvetnik v Celji, Mat. Murn, hiš. posestnik na Bregu, Mat. Kmecl, krojač v Celji, Val. Zupanc, posestnik na gornji Hudini, Neža Pfeifer, kuharica, Antonija Cerjak, posestnica v Rajhenburgu, Jozefa Štuler, hišinja, Marija Pišek, oštarica, Franc Ogrizek, kaplan v Št. Juriji po 2 fl., v pušici pri »Blaznu« 4 fl. 66 kr. Več skupaj 10 fl. 46 kr. Bog povrni vsem!

Od Sv. Martina na Paki. (Poštne stvari.)

Prisiljeni smo na dopis od 5. marecja v »Dom.« odgovoriti, kajti je tisti celo narobe. »Da bi bili mi Pačani znoreli, ali da bi nas plemenita oseba v nemškutarstvo napeljevala ali nam kaj zapovedovala«, to ni res, kakor tudi ne, da bi bilo poštarstvo krivo zavoljo nemškega pečata. Vsega tega krivi so ravno tisti, kateri so dopis sestavili in ga »Domovini« izročili. Prvi je v nemški rog zatulil M. P., možiček novega kopita, ki skozi velika očala gleda, pa se vendar spregleda. On je na železniško komisijsko vprašanje: kako se naj kolodvor imenuje, zahteval Rietzdorf, slovenskega imena Rečica, kakor se je dosedaj vedno slišalo, pa ni hotel imenovati, in to bi bila komisija takrat oboje zanesljivo vsprejela. Po pravici bi bil pa on moral reči, naj se imenuje »Št. Martin na Paki« v obeh jezikih, kajti tako je želelela cela fara, kakor tudi od vseh Pačanov in Šmartinčanov spoštovani gospod baron. Fara in občina se imenujete Št. Martin na Paki, postaja leži na Šmartinski in ne na Rečiški zemlji, je dvakrat bliže cerkve, kakor Rečica in v Šmartinu je še razen cerkve tudi farovž, kaplanija, dve šoli, občinska in šolska pisarna, blizu je tudi grad gospoda barona Warsberga, v Rečici ni pa ničesar posebnega. Gosp. P. se je v ti zadevi pomenkoval samo z Rečiški odborniki, za vse druge pa, če tudi jih je večje število, ni se zmenil in je neprenehoma svoj Rietzdorf ponavljal, ter je samo na svojo čast in korist gledal, ker v tisti vasi prebiva. Kdo je tedaj znorel, Pačani ali nekdo na Rečici? Iz te reči se je druga udrila. Kakor je vsakemu znano, morajo se manjši uradi po večjih ravhati, zato je morala poštarica, ako ravno ne rada, tudi nemški poštni pešat s kolodvornim imenom Rietzdorf sprejeti. Imamo pa zaupanje, da se nam naša prošnja s tem izpolni, da to ime odpravimo, ter za celo faro, ne pa samo za eno vas, ime Št. Martin dobimo; vse te stroške poravnava pl. gospod baron Warsberg sam. Če ravno je ta gospod rojen od matere nemškega jezika, vendar sedaj, ker med nami prebiva, s Slovenci drži, kar je pred nekaterimi leti pokazal, ko je slovenskega državnega poslanca volil. In tako je dokazano, kako po nedolžnem je dopisnik gospoda barona Warsberga napadel. Za zadnje si naj dopisnik dobro zapomni, da njegovih svetov nikakor ne potrebujemo, ker bi sicer še mi, pa Bog nas varuj, ž njim vred v nemčursko jamo zabredli. J. S.

Iz Šmarija pri Jelšah. (Naš trg) sluje kot eden najlepših slovenskih narodnih trgov slovenskega Štajerja. Kdor pa sam v trg pride, nikakor ne opazi, da je prišel v slovenski trg. Na vsaki hiši skoraj najde nemški napis, še celo table, ki značijo hišne številke, so edino le pisane v blaženem nemškem jeziku. Veliko tega je kriv občeznani pangerman Löschnigg, zadnja tri leta naš župan. Hočem Vas, dragi bralci, malo seznaniti s tem možakom. Priromal je od nekod iz Koroškega ter je